

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΜΕΙΖΩΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, την 1^η Φεβρουαρίου 2017, με την εξής σύνθεση : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Γεωργία Μαραγκού και Αγγελική Μαυρουδή, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Βασιλική Σοφianού (εισηγήτρια), Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομάτη, Ευαγγελία Σεραφή, Κωνσταντίνος Κρέπης, Ειρήνη Κατσικέρη και Νεκταρία Δουλιανάκη, Σύμβουλοι. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Μιχαήλ Ζυμής.

Για να δικάσει την, από 7.10.2015 (Α.Β.Δ. .../7.10.2015), αίτηση για αναίρεση της 5192/2015 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του του , κατοίκου (οδός), ο οποίος εμφανίστηκε αυτοπροσώπως ενώπιον του Δικαστηρίου και ζήτησε την εκδίκαση της υπόθεσής του,

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Με την υπό κρίση αίτηση και για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτήν, ζητείται η αναίρεση της προαναφερόμενης απόφασης.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, που ζήτησε την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης. Και

Το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την παραπομπή της ένδικης αίτησης στο ΙΙΙ Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από την Αντιπρόεδρο Χρυσούλα Καραμαδούκη (ήδη Γενική Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο) και τους Συμβούλους Γεώργιο Βοΐλη, Ασημίνα Σαντοριναίου και Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981), καθώς και τη Σύμβουλο Νεκταρία Δουλιανάκη, που αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1968/1991.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο,

Αποφάσισε τα εξής:

1. Με την υπό κρίση αίτηση, για την οποία έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (με τα και έντυπα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου Σειράς Α), ζητείται η αναίρεση της 5192/2015 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος, που έχει εκδοθεί σε συμβούλιο κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 108Α του

π.δ/τος 1225/1981, με την οποία απορρίφθηκε έφεση του αναιρεσειόντος, απόστρατου Αντιστράτηγου και ήδη στρατιωτικού συνταξιούχου, κατά της/2007 πράξης της 44ης Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία αναπροσαρμόστηκε η σύνταξή του, από 1.10.2005, με βάση το βασικό μισθό βαθμού Αρχηγού Στρατιάς - Γενικού Επιθεωρητή Στρατού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 2838/2000, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 37 παρ. 2 του ν. 3016/2002, σε συνδυασμό προς το άρθρο 8 του ν. 3408/2005. Η αίτηση αυτή πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω, παρά τη δικονομική απουσία του αναιρεσειόντος, ο οποίος εμφανίστηκε ενώπιον του Δικαστηρίου χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο και ζήτησε να εκδικαστεί η υπόθεσή του (άρθρα 16, 27, 65 παρ. 3 και 117 π.δ.1225/1981).

2. Στην παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (Α' 304), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 69 του ν. 4055/2012 (Α' 52), ορίζεται ότι: «Εκκρεμείς υποθέσεις ενώπιον των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου στις οποίες τίθεται νομικό ζήτημα για το οποίο έχει ήδη αποφανθεί η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, επιτρέπεται να εισάγονται ενώπιον δικαστικού σχηματισμού, ο οποίος απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος αυτού, τον αρχαιότερο Σύμβουλο και έναν Σύμβουλο αυτού ως εισηγητή. Ο δικαστικός αυτός σχηματισμός αποφαινεται επ' αυτών με ομόφωνη απόφασή του που λαμβάνεται σε συμβούλιο. Η απόφαση κοινοποιείται στους διαδίκους, οι οποίοι μπορούν, με αίτησή τους, που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου, μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την κοινοποίηση, να ζητήσουν τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, συμπληρώνοντας τις τυπικές ελλείψεις του

δικογράφου της έφεσης και καταβάλλοντας επιπλέον παράβολο, εφόσον έχουν τέτοια υποχρέωση, τριπλάσιο από το κατά περίπτωση προβλεπόμενο. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση που ελήφθη σε συμβούλιο παύει να ισχύει και ο Πρόεδρος εισάγει την υπόθεση για συζήτηση στο Τμήμα. Εάν και μετά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο η έφεση απορριφθεί, ο διάδικος που την προκάλεσε μπορεί, κατ' εκτίμηση του Δικαστηρίου, να καταδικασθεί να καταβάλει στον νικήσαντα διάδικο έως το τριπλάσιο της δικαστικής δαπάνης».

Με τις ανωτέρω διατάξεις, καθιερώθηκε, προς το σκοπό της αποσυμφόρησης του Ελεγκτικού Συνεδρίου από εκκρεμή ένδικα μέσα, ιδίως σε συνταξιοδοτικές υποθέσεις (βλ. την αιτιολογική έκθεση του ν. 4055/2012), ταχεία διαδικασία περάτωσης των δικών επί εφέσεων, στις οποίες τίθενται ήδη επιλυθέντα από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου νομικά ζητήματα, χωρίς δημόσια συνεδρίαση του αρμόδιου για την εκδίκασή τους Τμήματος, ούτε κλήτευση των διαδίκων και απαγγελία της απόφασης σε δημόσια συνεδρίαση, κατ' απόκλιση από όσα ορίζουν οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 93 του Συντάγματος. Ειδικότερα, προβλέπεται η εισαγωγή των εφέσεων αυτών σε δικαστικό σχηματισμό, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τον αρχαιότερο Σύμβουλο και έναν ακόμη Σύμβουλο, ο οποίος και αποφαινεται επί των ως άνω ήσσοнос πλέον, εφόσον έχει μεσολαβήσει κρίση της Ολομέλειας, νομικής σημασίας υποθέσεων με ομόφωνη απόφασή του, που λαμβάνεται σε συμβούλιο. Προκειμένου δε να μην φαλκιδεύεται το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, το οποίο εγγυώνται τα άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, και οι σχετικές ρυθμίσεις να παράστανται, ενόψει και του σκοπού δημοσίου συμφέροντος χάριν του οποίου

έχουν τεθεί, συμβατές προς τις εν λόγω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις, ορίζεται, περαιτέρω, ότι ο θιγόμενος από την έκβαση της προαναφερόμενης διαδικασίας διάδικος νομιμοποιείται να ζητήσει, με αίτησή του που κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος, εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της οικείας απόφασης, τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, καταβάλλοντας, ωστόσο, αυξημένο παράβολο, αν πρόκειται για ιδιώτη εκκαλούντα, και αναλαμβάνοντας τον κίνδυνο καταδίκης του σε αυξημένη δικαστική δαπάνη, αν η εκδίκαση της έφεσης κατά την τακτική διαδικασία καταλήξει στο ίδιο αποτέλεσμα, όπως η ληφθείσα σε συμβούλιο απόφαση. Καθόσον δε μόνη η υποβολή της ανωτέρω αίτησης επιφέρει την αυτοδίκαιη παύση της ισχύος της απόφασης αυτής, χωρίς την προβολή εκ μέρους του αιτούντος και διάγνωση από το Δικαστήριο πλημμελειών της τελευταίας, η συγκεκριμένη αίτηση δεν θα μπορούσε να νοηθεί ως ένδικο μέσο, αλλά απλώς ως διαδικαστική προϋπόθεση για την εκδίκαση της έφεσης, με όλες πλέον τις αρχικώς μη τηρηθείσες διατυπώσεις που επιβάλλουν οι θεμελιώδεις δικονομικές αρχές της δημόσιας συνεδρίασης και της εκατέρωθεν ακρόασης των διαδίκων. Και ναι μεν στις επίμαχες διατάξεις δεν διαλαμβάνεται οτιδήποτε αναφορικά με τις συνέπειες της άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας υποβολής της αίτησης για την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, πρόδηλο, όμως, είναι - αφού, διαφορετικά, οι ρυθμίσεις αυτές θα απέβαιναν απρόσφορες - ότι έκτοτε η εκφερθείσα σε συμβούλιο κρίση επάγεται πλήρη τα αποτελέσματα τελεσίδικης δικαστικής απόφασης (πρβλ. άρθρο 126Α παρ. 8 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας), περιβάλλεται, δηλαδή, με ισχύ δεδικασμένου και υποχρεώνει τη Διοίκηση σε συμμόρφωση προς τα κριθέντα. Αντιθέτως, διαφορετική έννοια έχει

η παράλειψη του νομοθέτη να προβλέψει την προσβολή, με αίτηση αναίρεσης, των εκδιδόμενων κατά τη διαδικασία των ως άνω διατάξεων αποφάσεων. Πράγματι, δοθέντος ότι, σύμφωνα με το άρθρο 109 του π.δ/τος 1225/1981, το οποίο ορίζει ότι «αι οριστικά αποφάσεις των Τμημάτων υπόκεινται εις το ένδικον μέσον της αναιρέσεως», όπως έχει ερμηνευθεί, αίτηση αναίρεσης, ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, χωρεί μόνον κατά αποφάσεων των Τμημάτων που εκδίδονται κατά τους τύπους των παρ. 2 και 3 του άρθρου 93 του Συντάγματος (βλ. 471/1990 Ολομ. Ε.Σ.), η προσβολή των αποφάσεων του σχηματισμού της παρ. 3 του άρθρου 108Α του ιδίου π.δ/τος, με βάση τη γενική αυτή ρύθμιση, κάθε άλλο παρά αυτονόητη είναι και θα απαιτούσε ρητή σχετική διάταξη. Τέτοια, ωστόσο, διάταξη ευλόγως ελλείπει, εφόσον έτσι, ήτοι με το θεμιτό, ενόψει του σκοπού της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης, περιορισμό του αναιρετικού ελέγχου (πρβλ. ΣτΕ 2456/2012), ώστε σε αναίρεση να υπόκειται μόνον η απόφαση του Τμήματος που έχει εκδοθεί ύστερα από την κατ' αίτηση του διαδίκου εκδίκαση της υπόθεσης σε δημόσια συνεδρίαση, διασφαλίζεται η εφαρμογή της κύρωσης (πρβλ. ΣτΕ 2155/2015) της πρόσθετης οικονομικής επιβάρυνσης, για την οποία θα ήταν λογικά ασυνεπές ειδικώς να προνοεί ο νομοθέτης, ως μέτρο προς αποτροπή της υποβολής προπετούς, απερίσκεπτης ή και καταχρηστικής αίτησης εισαγωγής της υπόθεσης στο ακροατήριο, αν η έννοια του νόμου ήταν ότι επιτρέπεται η, έστω κατ' αναίρεση, επανεξέταση της υπόθεσης, χωρίς να χρειάζεται η υποβολή της αίτησης αυτής, ούτε ο διάδικος που ζητεί την επανεξέταση να επιβαρύνεται οικονομικά για τη μη αναγκαία πρόσθετη απασχόληση του Δικαστηρίου. Κατ' επέκταση δε, διασφαλίζεται το διωκόμενο εν προκειμένω αποτέλεσμα της

αποσυμφόρησης του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο δεν θα μπορούσε, βεβαίως, να επιτευχθεί, αν οι εκκρεμείς ενώπιον του Τμήματος υποθέσεις, που περατώθηκαν με την εν λόγω εξαιρετική διαδικασία, άγονταν τελικώς, με την ακώλυτη άσκηση αιτήσεων για την αναίρεση των οικείων αποφάσεων, και συσσωρεύονταν ενώπιον της Ολομέλειας. Επομένως, τόσο κατά τη διατύπωση, όσο και κατά το σκοπό των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981, αίτηση για την αναίρεση των αποφάσεων σε συμβούλιο, οι οποίες εκδίδονται κατά τη διαδικασία των διατάξεων αυτών, δεν χωρεί, ούτε μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής εκ μέρους του ενδιαφερομένου αίτησης για την εκδίκαση της υπόθεσης σε δημόσια συνεδρίαση του Τμήματος.

3. Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Βασιλική Σοφianού και Αγγελική Πανουτσακοπούλου, οι οποίες διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Με το άρθρο 109 της Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (π.δ. 1225/1981) που ορίζει ότι «αι οριστικάί αποφάσεις των Τμημάτων υπόκεινται εις το ένδικον μέσον της αναίρέσεως», καθιερώνεται ως γενικός κανόνας, στο πλαίσιο του θεμελιώδους δικαιώματος (της αξίωσης) για παροχή δικαστικής προστασίας που κατοχυρώνεται στα άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., η δυνατότητα άσκησης αίτησης αναίρεσης κατά των οριστικών και τελειωτικών αποφάσεων που εκδίδονται από τα Τμήματα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δηλαδή των αποφάσεων που περατώνουν τη δίκη στο σύνολό της σε ένα ορισμένο βαθμό δικαιοδοσίας και το εκδόν αυτές Τμήμα απεκδύεται κάθε περαιτέρω εξουσίας επί της υπόθεσης (ΕΣ Ολομ. 2716/2014, 3285/2013, 1428, 1825/2010). Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τη γραμματική διατύπωση της ως άνω διάταξης του άρθρου 109 του π.δ/τος 1225/1981, σε αίτηση αναίρεσης υπόκεινται όλες οι οριστικές

αποφάσεις των Τμημάτων και, συνεπώς, και οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία σε συμβούλιο της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981, χωρίς την τήρηση των δικονομικών εγγυήσεων της δημόσιας συνεδρίασης και της εκατέρωθεν ακρόασης των διαδίκων. Και τούτο, διότι οι αποφάσεις αυτές, μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής εκ μέρους του διαδίκου αίτησης για την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, η οποία (αίτηση) δεν αποτελεί ένδικο μέσο αλλά άσκηση του δικονομικού του δικαιώματος για εκδίκαση της υπόθεσής του με την τήρηση των ως άνω διαδικαστικών εγγυήσεων, καθίστανται οριστικές και παράγουν πλήρως όλες τις έννομες συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τις οποίες αποφαίνονται οριστικά και τελειωτικά επί ασκηθείσας ενώπιόν τους αίτησης παροχής δικαστικής προστασίας, δηλαδή εκτελεστότητα, διαπλαστική ενέργεια, δεδικασμένο και υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τα κριθέντα. Εξ άλλου, ούτε από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ. 1225/1981, με την οποία εισήχθη η συγκεκριμένη διαδικασία στις δίκες ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προκύπτει ή συνάγεται σαφώς σχετική βούληση του νομοθέτη. Ούτε δε δύναται να συναχθεί ερμηνευτικά από το σκοπό θέσπισης της εν λόγω ρύθμισης, δηλαδή, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση επί της ρύθμισης αυτής, την «αποσυμφόρηση του Δικαστηρίου από εφέσεις, με τις οποίες τίθεται, κυρίως επί συνταξιοδοτικών υποθέσεων, νομικά ζητήματα τα οποία έχουν κριθεί παγίως από την Ολομέλεια αυτού με σωρεία αποφάσεων και επιτυγχάνεται η εξοικονόμηση σημαντικών οικονομικών πόρων και ανθρωποωρών εργασίας που απαιτούνται για την εκδίκαση των υποθέσεων αυτών», δοθέντος ότι ο

αποκλεισμός της δυνατότητας άσκησης αίτησης αναίρεσης κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατά την προαναφερόμενη διαδικασία, κατ' εξαίρεση από το γενικά προβλεπόμενο στο νόμο (άρθρο 109 π.δ/τος 1225/1981) αναιρετικό έλεγχο των οριστικών αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος ενέχει περιορισμό του δικαιώματος για παροχή δικαστικής προστασίας, κατ' άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., απαιτείται να θεσπίζεται σε προσβάσιμο, επαρκώς σαφή και προβλέψιμο στην εφαρμογή του κανόνα δικαίου (βλ. ΕΔΔΑ απόφ. της 2.2.2016, υπόθεση 18880/15 Παπαϊωάννου κατά Ελλάδος παρ. 45-46, πρβ. ΕΔΔΑ απόφ. της 13.1.2011, υπόθεση 44078/07 Ευαγγέλου κατά Ελλάδας σκ. 22-23, απόφ. της 15.12.2011, υπόθεση 29938/07 Poïrot κατά Γαλλίας παρ. 42 επ., απόφ. της 1.2.2007, υπόθεση 78041/01 Paljic κατά Γερμανίας σκ. 43). Ειδικότερα, ο νομοθέτης έχει την ευχέρεια να θεσπίζει μέτρα για την αποσυμφόρηση των δικαστηρίων και την επίτευξη μεγαλύτερης ταχύτητας και αποτελεσματικότητας στην απονομή της δικαιοσύνης, στα οποία περιλαμβάνεται και ο περιορισμός της δυνατότητας άσκησης ένδικων μέσων [βλ. σχετ. τις αναθεωρημένες οδηγίες για τη διαχείριση του δικαστικού χρόνου (Revised SATURN guidelines for judicial time management), που υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης στις 5.6/12/2013]. Για τη θέσπιση, όμως, των περιορισμών αυτών απαιτείται ρητή νομοθετική διάταξη, η οποία να φέρει τα εχέγγυα της απαιτούμενης για την εμπέδωση της ασφάλειας δικαίου σαφήνειας, ενώ οι τιθέμενοι περιορισμοί πρέπει να τελούν σε εύλογη σχέση αναλογίας με τον προαναφερόμενο σκοπό δημοσίου συμφέροντος και να μην πλήττουν τον πυρήνα του δικαιώματος δικαστικής προστασίας (βλ. ΕΔΔΑ Παπαϊωάννου κατά Ελλάδος, όπ.π. σκ. 40,

45-46). Επίσης, κατά τη θέσπιση τέτοιων περιορισμών πρέπει να συνεκτιμάται από το νομοθέτη, πλην άλλων, ο αριθμός των υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον του δικαστικού σχηματισμού, η φύση των διαφορών, η οργανωτική δομή του δικαστηρίου, η ιδιαιτερότητα της διαδικασίας και οι συνέπειές τους στα δικαιώματα δικαστικής προστασίας και αποτελεσματικής άμυνας των διαδίκων [πρβ. ΕΔΔΑ Παπαϊωάννου κατά Ελλάδος όπ.π. σκ. 46, την αιτιολογική έκθεση επί του άρθρου 12 του ν. 3900/2010 που αφορά στη θέσπιση περιορισμών στο ένδικο μέσο της αίτησης αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας στο πλαίσιο επιτάχυνσης της διαδικασίας, καθώς και τις κατ' άρθρο 2 του ν. 4048/2012 (Α' 34) αρχές της καλής νομοθέτησης]. Αντίθετα, δεν επιτρέπεται ο περιορισμός, πολλώ δε μάλλον ο πλήρης αποκλεισμός, της δυνατότητας αυτής των διαδίκων, να συνάγεται ερμηνευτικά, διότι αυτό θα υπερέβαινε τα όρια της ερμηνείας και θα ισοδυναμούσε με θέσπιση νέας διάταξης, δηλαδή με άσκηση νομοθετικής εξουσίας, κατά παράβαση της αρχής της διάκρισης των εξουσιών (άρθρο 26 του Συντάγματος), που αποτελεί ειδικότερη έκφραση της θεμελιώδους συνταγματικής αρχής του Κράτους Δικαίου. Τέλος, το γεγονός ότι σε περίπτωση άσκησης αίτησης αναίρεσης κατά των αποφάσεων αυτών υπάρχει ο κίνδυνος συσσώρευσης στην Ολομέλεια των υποθέσεων που επιλύθηκαν κατά τη διαδικασία του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981, δεν μπορεί να αποτελέσει κριτήριο ερμηνείας των διατάξεων αυτών, αλλά στοιχείο που, όπως προεκτέθηκε, θα συνεκτιμήσει ο νομοθέτης κατά τη θέσπιση ρυθμίσεων για τον περιορισμό ή τον αποκλεισμό άσκησης ένδικων μέσων κατά των αποφάσεων αυτών. Ενόψει των ανωτέρω, κατά τη γνώμη αυτή, οι αποφάσεις των Τμημάτων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του

άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981, σε συμβούλιο, μετά την παρέλευση άπρακτης της προβλεπόμενης προθεσμίας για την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, προσβάλλονται παραδεκτά με αίτηση αναίρεσης. Η γνώμη, όμως, αυτή δεν ίσχυσε.

4. Μειοψήφησε, επίσης, η Αντιπρόεδρος Μαρία Βλαχάκη, η οποία διατύπωσε την ακόλουθη γνώμη: Κατά την έννοια των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 69 του ν. 4055/2012, και του άρθρου 109 του π.δ/τος 1225/1981, ερμηνευομένων υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος περί δικαιώματος δικαστικής προστασίας, σε αίτηση αναιρέσεως κατ' άρθρο 109 του π.δ/τος 1225/1981 υπόκεινται όλες οι οριστικές αποφάσεις των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ακόμη και αυτές, οι οποίες εκδίδονται χωρίς την τήρηση των δικονομικών αρχών της δημόσιας συνεδρίασης και της εκατέρωθεν ακρόασης των διαδίκων και καθίστανται οριστικές μόνο μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής εκ μέρους του ενδιαφερομένου αίτησης για την εκδίκαση της υπόθεσης σε δημόσια συνεδρίαση του Τμήματος, καθόσον δεν υφίσταται για αυτές ρητή εξαίρεση από τον γενικά προβλεπόμενο αναιρετικό έλεγχο των οριστικών αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, χωρίς την οποία δεν δύναται να αποκλεισθούν αυτόν. Αντίθετη ερμηνεία των ως άνω διατάξεων, κατά την οποία οι αποφάσεις αυτές δεν δύνανται να προσβληθούν με αίτηση αναιρέσεως, πέραν του ότι δύναται να εγείρει -ως προς τον ηττώμενο ιδιώτη διάδικο- ενστάσεις αντισυνταγματικότητας, δεδομένου μάλιστα ότι οι τυχόν επιλοχωρήσασες στις εν συμβουλίω εκδιδόμενες αποφάσεις πλημμέλειες δεν δύνανται να προβληθούν με την -μη αποτελούσα ένδικο μέσο- αίτηση του

διαδίκου για συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, πάντως αντιβαίνει και στο σκοπό, χάριν του οποίου τίθενται οι ως άνω διατάξεις, ήτοι της ταχύτερης απονομής δικαιοσύνης, καθόσον της αιτήσεως αναιρέσεως πρέπει να προηγηθεί σε κάθε περίπτωση η συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο και η έκδοση νέας αποφάσεως, η οποία και μόνον, κατά την αποκρουόμενη εν προκειμένω εκδοχή, θα δύναται να προσβληθεί ενώπιον της Ολομέλειας. Εξάλλου, ο κίνδυνος συσσώρευσης των υποθέσεων, που επιλύθηκαν εν συμβουλίω, στην Ολομέλεια κατόπιν ασκήσεως αιτήσεως αναιρέσεως, δύναται πλέον να αντιμετωπισθεί με την εφαρμογή της διαδικασίας που εισήχθη με το νέο άρθρο 117Α του π.δ/τος 1225/1981, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4055/2012, και προβλέπει την εν συμβουλίω απόρριψη προδήλως απαράδεκτων ή αβάσιμων αιτήσεων αναιρέσεως. Με βάση τα προεκτεθέντα και κατά τη γραμματική και κατά την τεολογική και σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία των προεκτεθεισών διατάξεων οι εκδιδόμενες εν συμβουλίω και καθιστάμενες οριστικές αποφάσεις των Τμημάτων παραδεκτώς προσβάλλονται με αίτηση αναίρεσης. Πλην όμως η γνώμη αυτή δεν εκράτησε.

5. Στην προκειμένη περίπτωση, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η αναίρεση της 5192/2015 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδόθηκε σε συμβούλιο κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981. Με την πληττόμενη απόφαση απορρίφθηκε έφεση του αναιρεσιόντος, απόστρατου Αντιστρατήγου και ήδη στρατιωτικού συνταξιούχου, κατά της /2007 πράξης της 44ης Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία αναπροσαρμόστηκε η σύνταξη αυτού, από 1.10.2005, με βάση το βασικό μισθό βαθμού Αρχηγού Στρατιάς - Γενικού

Επιθεωρητή Στρατού, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 2838/2000, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 3016/2002, σε συνδυασμό προς το άρθρο 8 του ν. 3408/2005, και όχι με βάση το βασικό μισθό βαθμού Αρχηγού Γενικού Επιτελείου Στρατού από 1.7.2002, κατά σωρευτική εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 2838/2000, κρίνοντας ότι δεν αποστρατεύθηκε ως ευδοκίμως τερματίσας τη στρατιωτική του σταδιοδρομία. Σύμφωνα, όμως, με όσα έγιναν δεκτά, κατά πλειοψηφία, στη σκέψη 2 της παρούσας, η ως άνω απόφαση δεν υπόκειται στο ένδικο μέσο της αναίρεσης, τούτο δε ανεξαρτήτως του εάν, όταν ασκήθηκε η υπό κρίση αίτηση, είχε παρέλθει ή όχι η προθεσμία υποβολής από τον αναιρεσείοντα της αίτησης της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981 για συζήτηση της έφεσής του στο ακροατήριο του Τμήματος. Ούτε, βεβαίως, θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως τέτοια η ένδικη αίτηση και να παραπεμφθεί στο ΙΙΙ Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθόσον το οικείο δικόγραφο, το οποίο επιγράφεται ως «αίτηση αναιρέσεως», απευθύνεται ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο δε αναιρεσείων προβάλλει με αυτό και λόγους που προσιδιάζουν στο ένδικο μέσο της αίτησης αναίρεσης.

6. Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Κωνσταντίνα Ζώη, Αγγελική Μυλωνά, Βασιλική Σοφianού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου και Ασημίνα Σακελλαρίου, οι οποίες διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Με την κρινόμενη αίτηση, ο αναιρεσείων στρέφεται κατά της 5192/2015 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδόθηκε, σε συμβούλιο, κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981, ζητεί δε να γίνει δεκτή η αίτηση αυτή, «να ακυρωθούν οι

προσβαλλόμενες πράξεις του ΓΛΚ και η απόφαση 5192/2015 του Τριμελούς Συμβουλίου του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναγνωρισθεί η υποχρέωση της Διοικήσεως να μου αναπροσαρμόσει τη χορηγούμενη σε μένα σύνταξη με βάση τις αποδοχές του Αρχηγού ΓΕΣ από 1-7-2002», προβάλλοντας νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς, η βασιμότητα των οποίων κρίνεται στο πλαίσιο εξέτασης της ουσίας της υπόθεσης κατ' άρθρο 49 του π.δ/τος 1225/1981. Επομένως, ενόψει του περιεχομένου του οικείου δικογράφου και του αιτητικού του, προς διασφάλιση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κατ' άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. [βλ. κατ' αναλογία απόφ. Διοικ. Ολομ. ΑΠ 14/2010, απόφ. ΕΔΔΑ Λιακοπούλου κατά Ελλάδος (αριθ. 20627/04, 24 Μαΐου 2006), Ευσταθίου και λοιποί κατά Ελλάδος (αριθ. 36998/02, 27 Ιουλίου 2006), Ζουμπουλίδης κατά Ελλάδος (αριθ. 77574/01, 14 Δεκεμβρίου 2006), Βασιλάκης κατά Ελλάδος (αριθ. 25145/05, 17 Ιανουαρίου 2008) και Κοσκινά και λοιποί κατά Ελλάδος (αριθ.2602/06, 21 Φεβρουαρίου 2008)], και λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας της διαδικασίας έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης, δηλαδή χωρίς την τήρηση των δικονομικών εγγυήσεων της δημόσιας συνεδρίασης και της εκατέρωθεν ακρόασης των διαδίκων, καθώς και του γεγονότος ότι δεν προκύπτει σαφώς από τη διατύπωση των σχετικών ρυθμίσεων η μη δυνατότητα άσκησης του ένδικου μέσου της αίτησης αναίρεσης κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία αυτή (η πλειοψηφούσα άποψη για το ζήτημα αυτό, όπως διατυπώνεται στη σκέψη 2 της παρούσας, βασίζεται κυρίως στο σκοπό της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981), το δικόγραφο της κρινόμενης αίτησης, το οποίο εσφαλμένα επιγράφεται ως «αίτηση αναιρέσεως»,

πρέπει να εκτιμηθεί ως αίτηση της παρ. 3 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981 για συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο και να παραπεμφθεί στο αρμόδιο προς εξέταση ΙΙΙ Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 2 παρ. 3 του π.δ/τος 1225/1981 (πρβλ. ΕΣ Ολομ. 1887/2017).

7. Εξ άλλου, κατά τη γνώμη της Αντιπροέδρου Μαρίας Βλαχάκη και των Συμβούλων Βασιλικής Σοφιανού και Αγγελικής Πανουτσακοπούλου, υπό την εκδοχή ότι η υπό κρίση αίτηση αποτελεί αίτηση αναίρεσης, παραδεκτά, κατ' αρχήν, στρέφεται κατά της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης που εκδόθηκε σε συμβούλιο, για τους εκτεθέντες στις σκέψεις 3 και 4 της παρούσας λόγους, πρέπει δε να εξετασθεί περαιτέρω κατά το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων αυτής.

8. Ενόψει των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη και να διαταχθεί η κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του κατατεθέντος για την άσκησή της παραβόλου (άρθρο 73 παρ. 4 εδ. β ν. 4129/2013).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσης. Και

Διατάσσει την υπέρ του Δημοσίου κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 6 Δεκεμβρίου 2017.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΟΦΙΑΝΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στις 7 Νοεμβρίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ